

Breviarium Chronologicum Veteris Testamenti Rerum Gestarum

Ab Orbe condito Vsque ad Christum natum Synopses complectens.
Xenivm Academicæ Sodalitati Dominorum, B.M.V. Annuntiatae Herbipoli
oblatum

Aetas Regalis : Complectens Synopses Sacræ & Profanæ Historiæ a
Samuelo & Regum Hebræorum initio, usq[ue] ad finem captivitatis
Babylonicæ, & initium Persicæ Monarchiæ

Gartner, Michael

Herbipoli, 1696

Eventus Tragici & Signa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65112)

§. 12. *Signa & Eventus
Tragici*

AN: m: 3123 ante Chr: 930. an:
regni Achab 7. ad preces *Elia* oc-
clusum est cœlum ita, ut non plueret
super terram annos tres & menses sex,
iſque in pœnam & vindictam idolo-
latræ, quâ *Israël* se cum Rege suo
contaminabat in cultu *Baalis*. De hac
ficcitate S. Hieronym: sic scribit. *Tunc*
subito terra anhelat, siccatur cœlum, fon-
tes arsecunt, omnis humor ima petit, supe-
ra deserit, aër ferit, serenitas torquet,
tranquillitas pœna est. Astuant noctes,
dies arsecunt, sat torrentur, arbusa agre-
tant &c. iram Dei universa Creatura
testatur.

Ex hac ficcitate fames ingens gras-
fabatur in *Samaria*, *Eliam* interim
partim corvo, partim viduâ *Sarepta-*
nâ nutriente. Deo tandem propi-
tato per Pseudoprophetarum cædem
in *Carmelo* monte factam, pluvia li-
bera-

beralis arefcentem terram refrigeravit, & fecundavit. * Cætera admiranda *Elia* & *Elisai* alibi memorati sunt. Sub Rege Joram filio *Achabi* durissima fames afflixit Israël, quæ fuit nona è memorabilibus decem, quas sic Hebræi in *Targhum Rubnum* merant.

Prima fames, inquiunt, Hebræi contigit *Adamo* vivente Genes. 3. Altera vivente *Lamech* Genes. 5. Tertia vivente *Abrahamo* Genes. 12. Quarta *Isacco* Genes. 16. Quinta *Iacobo* Genes. 42. Sexta *Booz* Ruth. 1. Septima *Davide* 1. Reg. 21. Octava *Elia* Prophetâ 3. Reg. 17. Nona sub *Elia* in *Samaria* 4. Reg. 6. Decima, inquiunt, expectatur sub *Messia* ; tunc enim, fame universam terram premente, putant se à Messia suo sublevandos, & immunes à communi calamitate eximendos; nihili habentes & audire nolentes, quod Christus Jesus verus Messias hanc expectationem jam adimpleverit, quando duabus vicibus plura millia famelicorum miraculosâ panum multiplicatione pavit;

Mors *Zacharia* filij *Ioiada* Pontificis, alio nomine *Barachia* dicti, quem *Ioas* in templo occidi iussit, incidit in

an. m. 192. 70a Regis 36. ante Christ:
861. a quo tempore Sanguis ejus in va-
se quodam asservatus usq; ad adven-
tum Nabuchodonosoris instar ollæ
bullentis, quasi ultionem deposcens
fuisse traditur, & cessasse insuper
in polluto templo, responsa, &
ocula ex *Debir* (secretiore parte tem-
pli, in qua erat propitiatorium) & ex
Pontificio ornamento. Ita *Epi-*
maniu.

Temporibus *Amasia* Regis *Strā-*
ti Rex *Tyri* erat, præter quem, ser-
vientes Dominos suos interfecerunt.
Genebrardus in Amasia.

An. m. 3314. ante Chr. 739. *Romuli*
& urbis conditæ 13. *Ezechia* Regis *Ju-*
da 6. & *Osea* Regis *Israëlitici* 19 & ul-
timo Regnum *Israëlis* à *Salmanassare*
Assyrio funditus eversum est, quam
vastationem diu prædixerat *Amos* &
Lacharias, signo etiam mali tanti præ-
uncio antecedente; tantus enim tam-
que horrificus terræ motus longè la-
teque regiones concussit, ut inde ra-
tio

ti temporis tanquam à notissimo tempore posthàc peteretur. Sed & Etam devastationem, & regni excisionem signis subsequentibus memorabilem Deus effecit, cum enim terra illa lacte & melle manans à colonis jaceret deserta, decem scilicet tribubus captivis in alias regiones transportatis; misit Assyrius, variis ex gentibus, varios, qui regnum Samaritanum inhabitarent, quos inter etiam *Cuthi* fuerunt à *Cutho* amne & *Cutha* Persidis regione sic denominati, qui cum in *Samaria*, (regno scilicet 10 tribuum) habitare cœpissent, immisit in eos Dominus Leones, à quibus illorum plurimi passim dilacerati & interfecti sunt.

Causa hujus cladis erat, quòd hæc peregrinæ gentes idololatriæ dediti essent in terra, quæ pertinuit ad veri Dei cultores; idè enim Deus varijs cladibus attrivit Israelitas & demùm pessumdedit, quia idololatriâ polluerunt hanc terram promissionis Dei, & quam Dominus sibi præ cæteris sanctificaverat. Cum ergò *Cuthi* simili impietate

pietate eandem fœdarent, immisiss leoni.
bus calligare & emendare voluit; quâ cau-
sâ cladis cognitâ Salmanassar misit unum
de sacerdotibus illis, quos captivos ex Sa-
maria abduxerat, iussitque ibi habitare ac
docere populum istum novum, quo facto
relaxavit plaga.

Abulensis scribit leones istos immisos in
vicos Samaritanos, viros ac mulieres solû
vidisse, & à cadaveribus devorandis ab-
stulisse, sicut leo ille, qui Prophetam occi-
dit, sed nec asinum, nec cadaver occisi
devoravit; sic enim non à fame, sed à Deo
incitati cognoscebantur. *Salianus* proba-
bile dicit, quod Dæmon à Cuthæis con-
sultus (omnes enim istæ nationes pronæ
erant ad consulenda oracula sua) hanc cau-
sam Domino imperante ediderit; quan-
quam enim ad Mosaicæ Cæremonias non
obligarentur (ut quibus lex data non esset,
sed solis Hebræis filijs *Iacobi* Patriarchæ)
peccabant tamen, quòd idola colerent, &
verum Deum, quem naturaliter cognosce-
re poterant, nullo honore afficerent.

Sacerdos missus à Salmanassare, quan-
quam non esset de tribu Levitarum, qui Hie-
rosolymis agebant, tamen non erat cultor
idolorum, & idolorum, sed veri Dei, &
docuit eos, quomodo colerent Dominum: quin
etiam posterioribus temporibus leguntur
P. 2 Samas

Samaritæ isti recepisse quinque libros Mo-
 sis & circumcisionem, aliâque nonnullâ
 quæ Samaritani sacerdotes non ignorabant
 ut qui libris Mosaicis non carerent. Neque
 tamen Israëlitarum regnum sic expurgatum
 est ab idolomania; nam præter cultum ve-
 ri Dei, Dijs quoque suis juxta consuetudi-
 nem gentium hi Samaritani servierunt; fuit
 nihilominus mixto hoc cultu, legitimo &
 sacrilego Deus placatus non quidem ob
 merita populi cultum veri Dei tantoperè
 adulterantis, sed quia sic abundè Deus As-
 syrios docuit & ostendit, non ex impoten-
 tia se permisisse, ut populus Israël cap-
 tivus abduceretur; verùm potuisse pro li-
 bitu impedire & repellere, imò & perdere
 Assyrios, Israëlitis tradere interficiendos,
 qui ferocissimas belluas haberet ad nutum
 suum obtemperantes; hæc enim causa ex
 parte Dei movisse eundem videtur ad im-
 mittendos leones, quanguam etiam ex par-
 te hominum causa concurrerit meritoria,
 ut scilicet puniretur idololatria, quâ tamen
 præcipuè Deus non movebatur, alioquin
 pœnam non sustulisset.

An. mun. 3322. Olymp. xxii. an. I.
 Romuli & urbis conditæ 21. *Ezechia*
 14 ante Chr. 731. contigit signum il-
 lud magnum in confirmationem vitæ
 Ezech.

Ezechia regrotanti ad 15. annos pro-
longandæ, quo umbra per 10 gradus
regressa est in horologio Achaz, id est,
jussu Achazi constructo.

Hoc primum fuit sciotericum horo-
logium, quod in historiis vel sacris vel
profanis legitur, cujus deindè usum in
Græciam Anaximander & Anaximenes
primo post tempore primum intule-
runt, & à Græcis obtinuerunt Latini.

Fuit autem hoc signum non privatum sed
publicum; potuit quidem Deus facere, ut
umbra tantum regrederetur in horologio,
sole ordinariū suum cursum retinente, ut
portentum hoc soli Ezechia innotuisset, sed
solem ipsum retroactum fuisse, adeoq; per
totum mundum hoc signum inelaruisse do-
cent communiter Patres atque interpretes.
Hinc dicitur 2. Paralip. 32. Babylonios venis-
se ad Ierusalem, ut interrogarent de por-
tento, quod acciderat super terram, nec
poterat aliud portentum esse, cujus cau-
sam inquirebant Babylonii, quam solis re-
gressio. Ipsum igitur solare corpus in cæ-
lo retroactum est per decem gradus toti-
dem lineis umbrâ recedente in horologio;
quod autem modis potuit fieri retrogres-
siva, motu successivo, qui nimirum Or-
dina-

dinarius solis motus est; & motu subitane-
 neo, ita ut in momento *Isaias* elevavit
 manum, & quasi reducendo umbram illam
 reverti fecerit cum sole revertente, ut in
 oculare & clarum esset miraculum *Excehi*
 spectanti hanc umbræ subitam reductionem.
 Duplici modo etiam accipi possunt
 lineæ, quibus umbra regressa est. Primum ut
 decem lineæ vel gradus totidem horas sig-
 nificent, prout ordinariè in horologiis fit,
 vel quod etiam in nonnullis nostratibus fieri
 assolet, ut horæ notatæ fuerint per semisses
 sive dimidiatas. Quod si subita fuerit solis
 regressio & per decem lineas intelligantur
 decem semisses seu dimidiatæ horæ, hoc di-
 es illa longa fuerit quindecim tantum ho-
 ris, tot scilicet, quot annis vita *Excehi*
 prolonganda erat, sic factum esse probabi-
 le videtur *Cornelio à Lapida*.

Tornielus in decem lineis decem horas in-
 tegras intelligit, quas sol in instanti retro-
 actus deinde ordinario motu successim
 iterum progrediendo, emensus fuerit, in
 deoque diem decem horis tantum longio-
 rem effecerit, fueritque illa dies unius diei
 horarum viginti duarum. Miraculum cre-
 de lector fidelis, de modo autem miraculi
 arbitrare, quod vis; Tu interim discere sub-
 esse Deo, tuasque creatori tuo potentia
 ubmittere in obsequium, cuius imperio So-
 lu

Luna & sidera obediunt, & agnosce, quàm pretiosum & honoratum sit servitium omne, quod cæli Domino impenditur, qui famulum suum *Ezechiam* non solum sanitatis gratiã affecit, sed & prodigio honoravit, & vocavit Solem Regem cœlestis militiæ eidem servire, ut per reascentem diem reviviscentem Principem universæ orbi annunciret.

Cum post ingentem illam cladem 85. millium fortissimorum virorum ante Hierosolymam unâ nocte à percussore Angelo Assyrii inflictam *Sennacherib* irâ & furore plenus in *Niniven* cum paucis suorum decem turpis fugæ locis remeasset, mox sævissimæ vindictæ sanguineam tempestatem adversus Israëlitas, quos captivos in regno passim habuerat, excitavit, ita ut per 55. dies continuos occisorum Hebræorum cadaveribus passim consereret, & intumultos avibus ferisque objiceret, ut tela furoris sui, cum in Deum tanquam clavis perpeffiæ auctorem non posset, in populum ejus effunderet, donec à filiis

liis suis interfectus interiit, idō
 priore clade, inquit Hieronymus, servavit
 at sciret potentiam Dei, & blasphemam
 tia ora comprimeret, fieretq; testis illius
 Majestatis, quam paulo ante contemp-
 serat, hæc ad an. 3324. Ezechia Re-
 gis Judæ 16. Olymp. XII. an. 3. ante
 Chr. 729.

Luctuosissimam Tragediam Orbis
 exhibuit Nabuzardan Princeps mili-
 tiæ Nabuchodonosoris, qui an. m. 3447
 ante Chr. 606. Olymp. XLIII. an. 2.
 occupatâ Hierosolymâ, capto Sediciâ
 Rege templum augustissimum, post-
 quam stetit annis 425 cum urbe con-
 cremavit & funditus diruit, exporta-
 tis columnis, mari æneo, basibus &
 vasis omnibu, & thesauris regis. Men-
 se integro desævitum est cædibus &
 populatione, & mirâ atque inaudita
 tyrannide omni genere tormentorum,
 fædisque puellarum, matronarum &
 puerorum abusibus. Referuntur in-
 terfecta nongenta & decem hominum
 millia, & infiniti abducti in captivi-
 tatem

tatem cum *Sedecia* rege exculato. Ex
 Solis levitis translata sunt sexcenta
 millia virorum. Arca tamen & taberna-
 culum & altare incensi cum igne per-
 petuo, nonnullaque, quæ facile a-
 portari poterant, jam antè subducta
 & subterraneo quopiam loco ab-
 condita, *Jeremia* potissimum hortatu
 & curâ, quæ deindè post abitum Chal-
 daeorum à *Jeremia* trans Jordanem us-
 que translata sunt in montem, ex quo
Moses terram Chanaan sub mor-
 tem contemplatus fuerat; ibi enim lo-
 cum spelunçæ invenit, cui taberna-
 culum & arcam & altare incensi intu-
 lit, & ostium obstruxit, & quanquam
 sequerentur *Jeremiam* nonnulli, qui
 observarent, ubi hæc reconderet, lo-
 cum tamen non potuerunt invenire.

Nabucardan à 70. vertitur *Archimagirus*
 seu *Princeps coquorum*, Hebræus textus vo-
 cat *Principem mactantium*, congruâ cum fa-
 cto nomenclatione; hic enim *Princeps co-*
quorum velut in olla angustiavit Jerusalem,
 & inquilinos biennali ferè obsidione; hic
 ignem urbi vetustissimæ subjecit: hic veluti
 pecus

pecudes Judæos nullo discrimine ætatis
sexus & auctoritatis mactavit. Abbas
mon in vitis PP. nisi, inquit, Nabuzardan
Princeps eorum venisset, templum Dei non
arsisset: sic nisi desiderium Gastrimargia
reperet, in nonnullis anima libidine non con-
flagraret.

Post ruinam urbis & templi *Jeremias*
gesturus curas spirituales deser-
tæ plebeculæ ad *Godoliam* venit in
Maspha cum muneribus & litteris
commendatitiis à *Nabuzardano* ac-
ceptis, & habitavit cum *Godolia* in me-
dio populi, quò Judæi atque etiam in-
ter eos viri primarij ex fugâ se recepe-
runt, qui cum vidissent Chaldæos cum
Godolia, timuerunt, ne illis traderen-
tur per fraudem Babylonem abdu-
cendi, rati eos ob hanc causam cum
Godolia relictos esse à *Nabuchodonoso-
re*; quos confirmare conatus est *God-
lias*, etiam jurejurando adhibito: & po-
tuissent Judæi quoquo modo iterum
sub hujus fide & tutela coalescere sed
& has naufragij luctuosas reliquias dif-
fidentia & pervicacia populi fecit pe-
nitens

40,
ine ar
Abbas
Nabuzar
lum Dei
imargia
dino non con-

mpli Jere-
ales deser-
s venit in
& litteris
ardam ac-
dolia in me-
ne etiam in-
h se recepe-
Idæos cum
s traderen-
nem abdu-
aufam cum
uchodonof-
us est Gaba-
ibitor; & po-
odo iterum
alesceret ed-
liquis dif-
uli fecit pe-
nitus

nitus interire & consumi; *Ismaele* enim
homine callido & maligno auctore
Gadolim occiderunt & in *Ægyptum*
aufugerunt, ob patratum facinus vin-
dices *Chaldæos* metuentes, *Jeremiã* se-
cum in fugã tracto, quem anno post in
Ægypto lapidibus obruerunt. *Nabu-
odonosoris* tamen irritatum furorem
non evaserunt, qui anno altero totum
Ægypti regnum fuditus evertit & re-
liquias *Judæorum* inibi latentes de-
levit.

Deforme & immane parricidale
scelus an. m. 3516. ante Chr. 537. O-
lymp. Lx. an. 3. Roma spectavit, & tur-
bata est in abominabili flagitio. *Tullia*
filia *Servij Tullij* & *Aruntis* uxor qui
frater erat *L. Tarquinij*; mulier ferox,
& nata parricidiis, ut ait, *Dionysius*,
quærebat, quomodo se liberaret ab
Aruntis molesto conjuge, quem ad sce-
lestia contra Patrem suum consilia im-
pellere non valebat. Igitur naturæ
perversitate ad desperatam audaciam
profecta, & rata sororis suæ virum *L.*

Tar-

Tarquinius tuis moribus atque libelli
 ni maximè convenire, eundem in co-
 loquium secretum accersit, & ad an-
 biendum regnum, patrique eripien-
 dum, omni ratione atque artificio in-
 flamat: & quoniam intelligebat hæc
 furia nihil juris sibi per hoc in *L. Tar-*
quinij regnum acquisitum iri (quæ ta-
 men Regina audire cupiebat) uxoris
 eadem *L. Tarquinio* persuadet, para-
 ta ipsa in eadem mariti, ut ambo pa-
 tefacto mox nuptiis loco, matrimoni-
 um contraherent, atque exturbato vel
 occiso Rege parente regnarent. *Tar-*
quinius (jam antè ambitionis furore
 æstuans) conditionem acceptat, mox-
 que datâ & acceptâ fide & delibato
 incestarum nuptiarum fructu abiit.
 Ex eo tempore cogitatum est de scele-
 ris proposito exequendo, & non lon-
 go post tempore successit meditatum
 facinus utrinque incestuosarum nup-
 tiarum obice per parricidium clande-
 stinum remoto: & quanquam iuvitis
 parentibus, *Tarquinij* tamen cum *Tal-*
 lia

lia matrimonium contractum est. *Tullium* tamen regno deturbare nequiverunt, nisi triennio post per apertam tyrannidem, quâ *Tarquinius* potestate regia sibi arrogatâ curiam invasit, *Tullium* per gradus dejecit, & fractis viribus, ac corpore graviter afflictio, inter sustentantium manus domum repentem, suadente *Tullia* (quæ carpentio invecita illico in forum atque curiam venerat, *Tarquinius* suum Regem salutatura) immixtis nefarijs percussoribus in via trucidavit. Recenti cadaveri & adhuc palpitanti supervenit filia, neque exhorruit furia in angustio vico carpentum, & jumenta per mortuum patrem jussu suo traduci. Ex quo tam atroci facinore vicus ille *Sceleratus* dictus est. Cumque ob Regis cædem tumultus magnus urbem turbaret, seditionem & vim populi *Tarquinius* veritus, funere regio sepeliri *Tullium* vetuit, sed noctu ex urbe cum paucis efferri jussit, quod à defuncti uxore *Tarquinijs Prisci* filia (diras filix & genere

nero imprecante) factum est ; à monumento domum reversa non amplius quam diem superstes funeri, sequente nocte obiit, sive illa sibi manus intulerit, ut quidam putant, sive generi & filix operâ laqueo strangulata fuerit. Pia sane fuerit *Medea* Græcorum præ *Tullia* Romanorum tot tanque immanium flagitiorum administratrix. sed & vos, O Romani ! clementiâ vestrâ peccastis, quando tot scelerum reum *Tarquinius* non nisi *Superbi* nomine designastis, uxore, fratre, socio interemptis nefandissimum perdidistis.

Finis Septuagenariæ captivitatis
Idem finis etiam esto Xenioli anni
hujus nonagesimi sexti : quod superest
est Breviarij hujus Chronologici voluminis
superis anni sequentis
futura strena consummabit.

